

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen monialainen yhteistyö - järjestöyhteistyö

Pilvi Österman, Yhdyspintapäällikkö

14.5.2024

Kunnalla ja hyvinvointialueella on tehtävänä seurata ja edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä

- **Kunnan** on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. *Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.* (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6 §)
 - Kunnan HYTE- tehtäviin kuuluvat kulttuuri – ja liikunta, vapaa sivistys ja osallisuuden edistäminen kunnassa. Kunnan tulee huomioida hyvinvointi ja terveysvaikutukset päätöksenteossaan. (Kuntalaki 410/2025 22§, 37§, Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019, Liikuntalaki 390/2015)
- **Hyvinvointialueen** on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. *Hyvinvointialueella on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy hyvinvointialueen muihin lakisääteisiin tehtäviin.* (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 7 §)
- **Sekä kunnan että hyvinvointialueen tehtäviin kuuluu** mm. seurata asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä alueittain ja väestöryhmittäin, asettaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteita ja toimenpiteitä, raportoida niistä vuosittain, valmistella valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma, edistettävä hyte-työtä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä, tehtävä yhteistyötä keskenään ja muiden toimijoiden kanssa sekä tuettava toisiaan asiantuntemuksellaan.
- **Kunnan ja hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet** tukevat suunnitelmallista ja tietoon pohjautuvaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä mahdollistavat yhteistyön eri toimijoiden välillä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa ja hyvinvointialueella

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnissa

- Hyvinvoinnin edistäminen on kunnan keskeisimpiä tehtäviä ([Kuntalaki 410/2015, 1§](#)) ([Laki kuntien kulttuuritoiminnasta 166/2019](#), [Liikuntalaki 390/2015](#))
- [Sote-järjestämislaki](#) määrittelee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät kunnille (6 §)
- [Hyte-kerroin](#) kannustaa kuntia huolehtimaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä ([Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 15§](#))
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamis- ja yhteistyörakenteet tukevat kunnan eri toimialojen yhteistyötä ja yhteistyötahojen (mm. hyvinvointialue, HUS, järjestöt) kanssa tehtävää hyte-yhteistyötä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella

- Hyvinvointialueen strategiassa tulee ottaa huomioon asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen hyvinvointialueen tehtävälalla ([Laki hyvinvointialueesta 41 §](#))
- [Sote-järjestämislaki](#) määrittelee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät hyvinvointialueille (7 §)
- [Hyte-kerroin](#) kannustaa huolehtimaan ehkäisevästä työstä sosiaali- ja terveystalveissa ([Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 617/2021 15§](#))
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamis- ja yhteistyörakenteet tukevat hyvinvointialueen sisäistä ja yhteistyötahojen (mm. kunnat, HUS, järjestöt) kanssa tehtävää hyte-yhteistyötä.

Järjestöyhteistyön tukeminen alueella

STEA, ESR, muut

- Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA
<https://www.stea.fi/>
- Euroopan sosiaalirahasto ESR
<https://www.esr.fi/>
- Muut rahastot ja säätiöt, jotka tukevat järjestötoimintaa

LUVN

- **Kansallisesti:**
→ [JärjestämisL 7§](#)
"Hyvinvointialueen on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä"
- **Alueellisesti:**
→ Avustuksia myönnetään alueelliseen hyvinvointia ja terveyden edistämistä tukevaan toimintaan
→ Yleisavustus, kumppanuusavustus, kehittämisavustus, toimitilat

LU kunnat (10)

- **Kansallisesti:**
→ [JärjestämisL 6§](#)
"Kunnan on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä"
- **Paikallisesti:**
→ Kunnat päättävät itsenäisesti avustuskäytännöistään
- Avustukset, toimitilat

Järjestön oma varainhankinta

- Jäsenmaksut
- Keräykset
- Yms

Hyvinvointialueen tulee tehdä monialaista yhteistyötä alueen väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi

Järjestämislain 7§ mukaan hyvinvointialueen tulee tehdä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyötä muun muassa yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Lisäksi sen on **edistettävä järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä.**

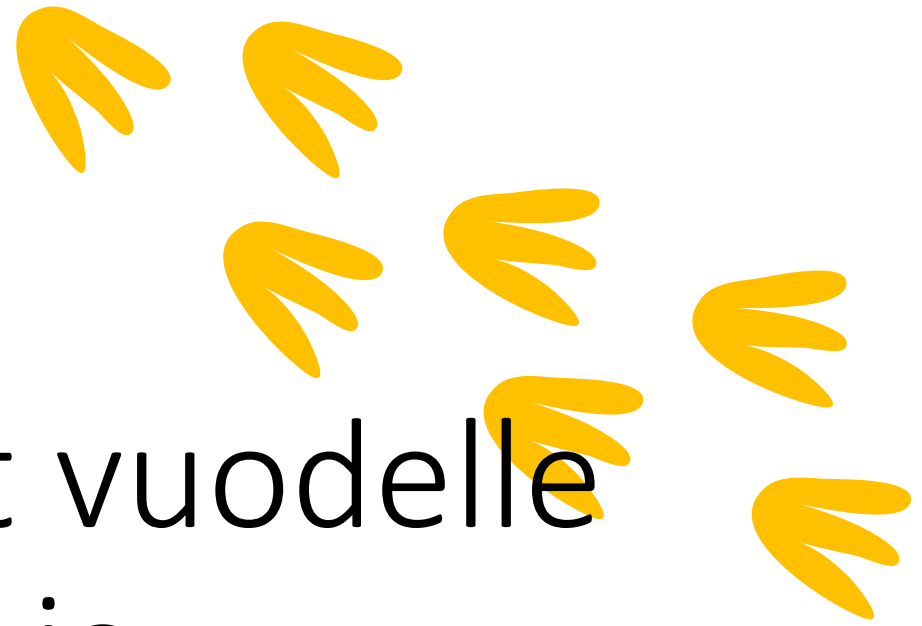

Hallintosäännön 59§ mukaisesti Tulevaisuus- ja kehittämislautakunnan tehtävänä on järjestöyhteistyöhön liittyen seurata ja arvioida hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, kestävää kehitystä hyvinvointialueella, yhteistyötä kuntien kanssa sekä alueen demografista kehitystä. Sen tehtävänä on myös **seurata ja arvioida hyvinvointialueen toiminnan yhteen sovittamista kuntien ja kolmannen sektorin toimintaan edistäen hyvinvointia ja terveyttä, sekä hyväksyä avustusten myöntämisen periaatteet sekä vastata avustusten myöntämisestä määrärahojen puitteissa.**

LUVN Järjestöyhteistyö

- Järjestöyhteistyön LUVN vetoiset kuukausitapaamiset ja teemaverkostot käynnistyneet
- Järjestövierailut toteutuneet useissa avustuskohteissa
- Ensimmäiset LUVN perusteiden mukaiset avustukset myönnettiin vuodelle 2024:
 - Yleiset myöntämisperiaatteet: tuettava hyvinvointialueen perustehtävää HYTE- työssä
 - Avustuslajit- ja pisteytys: painotukset alueellisessa viestinnässä, avoimessa HYTE- toiminnassa ja yhteistyössä
- Kumppanuusavustuskohteina 23 järjestöä
 - Tiivis palveluiden kanssa tehtävä kumppanuusyhteistyö, muu julkinen rahoitus, vuosittaiset kumppanuusneuvottelut käynnistyneet
- Yleinen toimintaedellytysten tukeminen HYTE- järjestöille
 - Yleisavustuskohteita noin 100
 - Koko hyvinvointialueen laajuudessa

Myöntämisperiaatteet vuodelle 2024 koettiin järjestö- ja kuntakentässä toimiviksi

Laaja kysely keväällä 2023 järjestöille, kunnille, hyvinvointialueen virkajohdolle ja luottamushenkilöstölle osoitti, että myöntämisperiaatteet tukevat avustusten myöntämistä, vaikka periaatteet poikkesivat merkittävästi kuntien aiemmista.

Järjestöavustusten pääperiaatteet 2025

- Päälinjana on, että myöntämisen yleisiin periaatteisiin ei ehdoteta merkittäviä muutoksia
- Alueellinen hyvinvointisuunnitelma ohjaamaan järjestöhen HYTE-yhteistyötä alueella sen tavoitteiden ja painopisteiden mukaisesti
- Avustuslajeja olisivat yleisavustus, kumppanuusavustus ja kehittämisavustus

Hyvinvointisuunnitelma on hyvinvointialueen strategian mukainen ohjausdokumentti

Hyvinvointialuestrategia – perustehtävänä länsiussimaalaisten hyvinvointi

Palvelustrategia

Anna asiakkaan valita
Låt kunden välja

Anna vastuuta
Ge ansvar

Vahvista perustasoa
Stärka basnivån

**Valitse kustannus-
tehokkain tapa**
Välj det mest
kostnadseffektiva sättet

Digitalisoi
Digitalisera

Luovu
Avstå

Palvelualueiden suunnitelmat

Talousarvio ja taloussuunnitelma

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma

Yhteiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet

Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen

Hyvinvointi- ja terveys-erojen kaventaminen

Terveiden elintapojen tukeminen

Turvallisuuden edistäminen

Jatkuva kehittämistoiminta

Tiedolla johtamisen kehittäminen

Esteettömyyden ja saavutettavuuden edistäminen

HYTE-neuvottelut

Lakisääteiset ikäryhmittäiset hyvinvointisuunnitelmat

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Alueellinen opiskeluhoito-suunnitelma

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma

LUVN: Yleiset järjestöavustusten myöntämisperiaatteet vuonna 2025

Yleiset myöntämisperiaatteet toimivat vähimmäiskriteereinä ja ovat päätöksenteon valintaperusteita, jotka avustukseen oikeutettujen järjestöjen tulee vähintään täyttää. Hyvinvointialueen vastaanottamat avustushakemukset karsitaan aluksi vähimmäiskriteereiden perusteella (hyväksyty/hylätty).

1	Avustusta voi hakea yhdistysrekisteriin rekisteröitynyt yhdistys tai muu rekisteröitynyt järjestö, kuten säätiö.
2	Avustusta hakevan ja toimintaansa käynnistävän järjestön tai yhdistyksen tulee pystyä todentamaan toimintansa riittävin asiakirjoin, esimerkiksi liittämällä avustushakemukseensa hallituksen pöytäkirjoja.
3	Avustusta myönnetään vain yleishyödylliseen toimintaan. Avustuksella ei saa olla kilpailua vääristäviä vaikutuksia, eikä kyse saa olla yritystoiminnasta.
4	Avustettava toiminta tapahtuu vähintään yhden Länsi-Uudenmaan kunnan alueella tai digitaalisesti tavoittaa laajemmin alueen väestöä.
5	Hyvinvointialue myöntää avustuksia sellaiseen järjestötoimintaan, joka on hyvinvointialueen strategioiden mukaista ja tukee hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden mukaista toimintaa.
6	Samaan toimintaan myönnetään avustusta vain yhden avustuksen muodossa. Yhteisö tai järjestö voi saada avustusta lisäksi kunnalta tai muilta avustuksia jakavilta tahoilta.
7	Avustettavien yhteisöjen tulee noudattaa toiminnassaan voimassa olevia lakeja ja asetuksia sekä hyviä tapoja ja yleisesti hyväksytyjä eettisiä periaatteita.
8	Avustuksen hakijan tulee järjestää kirjanpito siten, että avustuksen käyttöä voidaan seurata. Avustuksen hakijan tulee eriyttää yleishyödyllinen toiminta kirjanpidossa mahdollisesta palvelutuotannosta tai muusta taloudellisesta toiminnasta.
9	Avustusta ei myönnetä uskonnon tai puoluepolitiikan harjoittamiseen tai sen tunnusmerkit täyttävään järjestötoimintaan.
10	Myöhästyneitä hakemuksia ei käsitellä.

LUVN: Avustuslajit vuonna 2025

Luonnos

Yleisavustus	Kumppanuusavustus	Kehittämisyavustus
<p>Yleisavustusta myönnetään hyvinvointialueen perustehtävää tukevaan hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta edistävään toimintaan hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Yleisavustuksella tuetaan toimintaa, joka pyrkii kaventamaan hyvinvointi- ja terveyseroja vastaten niiden vajeisiin ja joka ehkäisee syrjäytymistä. Yleisavustettavalla toiminnalla täydennetään hyvinvointialueen järjestämistä vastuulla olevia sote-palveluja erityisesti hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta edistävän toiminnan osalta.</p> <p>Järjestöt voivat hakea avustusta yhdessä ja toteuttaa toimintaa yhteisvastuullisesti. Vastuutaho tulee olla hakemuksessa selkeästi nimetty.</p> <p>Järjestö voi käyttää yleisavustusta kohdentumaan toimitilavuokraan. Hakemisessa ja raportoinnissa huomioitava erikseen, mitä summaa haetaan toimitilavuokriin.</p>	<p>Kumppanuusavustusta myönnetään harkinnanvaraisesti. Se voidaan myöntää joko osana muuta julkista avustusta (kuten STEA, ESR) tai hyvinvointialueen päätöksellä myös ilman muuta julkista rahoitusta. Kumppanuusavustuksella tuettavalla toiminnalla täydennetään/tuetaan merkittävällä tavalla hyvinvointialueen omaa palvelutuotantoa hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Kumppanuusavustusta saavat järjestöt tekevät yhteistyötä palvelutuotannon kanssa. Avustusta saavien järjestöjen kanssa käydään vuosittain kumppanuusneuvottelut.</p> <p>Kumppanuusavustuksen kesto on harkinnanvarainen 1-4 vuotta. Kumppanuusavustuksella ei tueta ostopalveluna hankittavaa palvelua tai vastaavaa palvelua, jota hyvinvointialue tuottaa.</p> <p>Järjestö voi käyttää kumppanuusavustusta kohdentumaan toimitilavuokraan. Hakemisessa ja raportoinnissa huomioitava erikseen, mitä summaa haetaan toimitilavuokriin.</p>	<p>Kehittämisyavustusta myönnetään ilmiölähtöiseen ja innovatiiviseen toiminnan yhteiskehittämiseen. Ilmiöihin etsitään ratkaisuja luovasti ja eri sektoreita yhdistäen. Avustusta myönnetään tarvittaessa äkilliseen, ajankohtaiseen toimintaympäristön ja/tai kohderyhmän tarpeissa tapahtuneeseen muutokseen. Järjestön hakiessa ulkopuolista julkista rahoitusta, omavastuuosuutta voidaan tukea kehittämisyavustuksella, kun se kehittää palveluita, jotka merkittävällä tavalla täydentävät palveluvalikoimaa. Avustusta ei myönnetä sellaiseen toimintaan, joka hyvinvointialueella on jo kehitteillä. Avustus on tarkoitettu kertaluonteisen, yksittäisen tapahtuman, projektin tai lyhytkestoisien hankkeen toteuttamiseen. Hyvinvointialue myöntää kerta-avustuksen samaan toimintaan vain kerran, eikä sitä voida hakea yleis- eikä kumppanuusavustuksena saman avustusvuoden aikana. Kehittämistyön tulee suuntautua hyvinvointialueen hyvinvointia ja terveyttä edistävän toiminnan tavoitteisiin.</p>

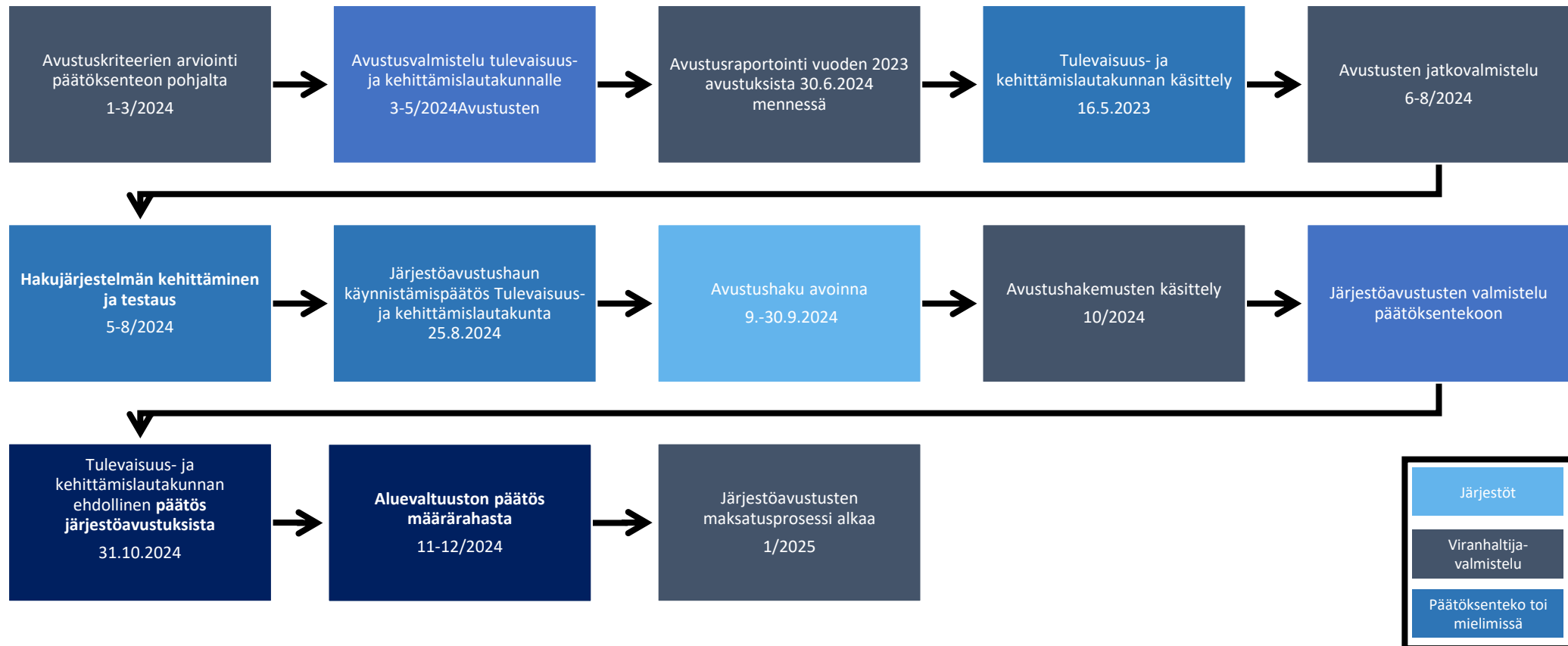
LUVN: Pisteytettävät kriteerit vuodelle 2025

Vähimmäiskriteereihin liittyvien vaatimusten lisäksi hyvinvointialueelle saapuneet avustushakemukset pisteytetään valintaprosessin sujuvuuden ja läpinäkyvyyden varmistamiseksi. Pisteytys tukee avustushakemusten arviointia. Lautakunnalle ehdotettavat avustuspäätökset ovat harkinnanvaraisia ja perusteltuja.

1	<p>Yhteistyö muiden järjestöjen kanssa Järjestö tekee aktiivisesti yhteistyötä muiden järjestötoimijoiden kanssa. Pisteet muodostuisivat siitä, miten hakemuksessa on kuvattu yhteistyö muiden järjestöjen kanssa.</p>
2	<p>Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa Järjestö on valmis sitoutumaan yhteistyöhön hyvinvointialueen palveluiden kanssa. Pisteet muodostuisivat siitä, miten järjestö kuvaa pyrkivänsä tekemään yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa.</p>
3	<p>Kohderyhmän tavoittaminen Hakija esittää realistisen arvion kohderyhmästään ja siitä, kuinka suuren osan kohderyhmästä toiminnalla voidaan tavoittaa. Pisteet muodostuisivat annetusta arviosta. Eniten pisteitä annetaan järjestölle, joka laajimmin kohdentaa toimintaa kohderyhmälleen alueellisesti.</p>
4	<p>Toiminnan itsearviointi Hakija kuvaa konkreettisia ja realistisia avustettavalla toiminnalla tavoiteltavia hyvinvoinnin, terveyden ja/tai turvallisuuden edistämiseen liittyviä tuloksia. Lisäksi hakija kuvaa konkreettisia, realistisia menetelmiä (esim. tutkimus, kyselyt, haastattelut, mittarit, itsearviointi), joiden avulla se aikoo seurata ja arvioida asetettujen tavoitteiden saavuttamista toiminnan avulla. Pisteet muodostuisivat siitä, miten hakija kuvaa toiminnan itsearviointia.</p>
5	<p>Viestintä Järjestö tulee viestimään avustettavasta toiminnastaan aktiivisesti ja monikanavaisesti kohderyhmälleen sekä kumppaneilleen. Viestintäkanavina voidaan käyttää esimerkiksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - sosiaalista mediaa (kuten Facebook, Instagram, Twitter), - muita verkkopohjaisia palveluja (kuten kotisivut, lähellä.fi, suomi.fi/palvelutietovaranto), - ei-digitaalisia kanavia (kuten paikallislehti, ilmoitustaulut) sekä - tapahtumia. <p>Pisteet muodostuisivat selkeästi kuvatusta viestinnästä ja lähellä.fi/Palvelutietovarannon käytöstä.</p>
6	<p>Toiminnan tuloksellisuuden/ vaikuttavuuden arviointi Avustettavan toiminnan tavoitteet on määritelty selkeästi. Järjestö raportoi toiminnan tavoitteiden saavuttamisesta. Pisteet muodostuisivat siitä, miten toiminnan tavoitteet on määritelty.</p>

Pistetytys: Haettavaa avustusta koskevat pisteet		Pisteytys: Seurantaan koskevat pisteet	
Toiminnan kohderyhmä on yllä kuvattu selkeästi	2	Toiminnan seurannan keinot ovat realistiset ja selkeästi kuvattu	2
Toiminta on avointa kaikille kohderyhmään kuuluville länsiusimaalaisille	3	Hakija tekee yhteistyötä muiden alueella toimivien järjestöjen kanssa	3
Toiminnan tavoitteet on yllä määritelty realistisesti ja selkeästi	2	Hakija on halukas tekemään yhteistyötä hyvinvointialueen palveluiden kanssa	2
Toiminnan tavoitellut tulokset on yllä kuvattu selkeästi ja realistisesti	2	Toiminnasta viestitään suunnitellusti kohderyhmälle sekä yhteistyökumppaneille	2
Yhteensä	21	Hakija sitoutuu ilmoittamaan avustetusta toiminnasta lähellä.fi/PTV:ssa	3

Vuoden 2025 järjestöavustushaun eteneminen

Kehittämisenäkökulmia

- Vuoden 2024 aikana HYTE ry käynnistää kumppanuusavustuksensa turvin järjestöneuvottelukunnan, joka
 - Ei kiinnity hyvinvointialueen hallintorakenteeseen
 - On järjestöjen yhteistoimintaa edistävä toimielin, joka toimii järjestövetoisesti
 - Edustaa järjestöjen ääntä hyvinvointialueella
 - Muodostaa järjestöjen tietoperustaa hyvinvointialueella
 - Kiinnittyy teemaverkostojen kautta palveluiden järjestämisen rakenteisiin
 - Toimii yhteiskehittämisen verkostona
 - Toimii yhteistyössä hyvinvointialueen avustuskäytännöissä
 - Toimii yhteistyön seurannan ja arvioinnin yhteistyötahona
- Järjestöyhteistyön tiekartan laatiminen ohjaamaan järjestöjen kanssa tehtävää HYTE-yhteistyötä vuoteen 2026 saakka

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Kiitos, Tack!

Seuraa meitä sosiaalisessa mediassa:

 [Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue](#)

 [@luhyvinvointialue](#)

 [Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue](#)

 [@LUhyvinvointi](#)

 [Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue](#)

